

MARIBORSKI DELAVEC

Političen list.

Naročnina znaša:

Z dostavljanjem na dom ali po pošti K 10.— mesečno,
četrtletno K 30.—
Če pride naročnik sam v upravnishvo po list: Me-
sečno K 9'50. — Inserati po dogovoru.

List izhaja vsak delavnik popoldne.

Posamezna številka stane 60 vin.

Uredništvo in uprava:

Mariborska tiskarna (Jurčičeva ulica
št. 4.)

Telefon uredništva št. 276, uprave št. 24.

Leto III.

Maribor, torek 27. julija 1920.

Št. 164.

Potek naše vladne krize.

Položaj nejasen. — Delo ustavne komisije. — Ureditev mej med Jugoslavijo in Avstrijo.

Grozeči polom okrajne hranilnice pri Sv. Lenartu.

Leta 1872 je ustanovil okrajni zastop pri Sv. Lenartu okrajno hranilnico, ter založil v varnost njenih bodočih vlog znesek po 20.000 K.

Ta zavod, kateremu načeluju g. Ivan Rošker, je bil do pred vojne še precej skromen. Preobilica denarja pa je tudi njemu pomnožila hranilne vloge na 5.000.000 K, tedaj znesek, ki je zahteval malo več izobrazbe, kakor jo poseduje ta gospod, če se je hotelo denar varno in plodonosno naložiti.

G. Rošker si je pomagal iz te zadrege najprej s tem, da je naložil pol milijona v vojna posojila, skoraj celi ostanek in to v znesku od 2.700.000 K, reci dva milijona sedemsto tisoč kron, pa je naložil v nemški hranilnici v Niedereinsiedeln na Češkem.

Če je bila ta naložitev varna, zato gotovo ni imel niti presodka, visoka obrestna mera, katero je ponujal ta zavod, gotovo ni govorila za priporočljivost in likvidnost tega zavoda.

Pa tudi po preobratu se ta gospod popolnoma nič ni brigal, kaj bo s tem ogromnim naloženim denarjem.

Ker se tudi v letu 1919 ni nihče zmenil za ta denar, predlagala je krajevna organizacija JDS pri Sv. Lenartu, da se naj imenuje v smislu § 37 statuta zavoda vladni komisar, katerega zavod tudi ni imel, in to v prvi vrsti radi tega, da se razjasni ta velikanska naložitev na Češkem, nadalje pa tudi radi tega, da se zavod prisili, da bode po treh letih enkrat položil svojo bilanco.

Dne 20. februarja 1920 je bil končno imenovan g. dr. Milan Gorišek vladnim komisarjem, dne 3. marca 1920 pa je bil od med tem časom imenovane klerikalne vlade že odstavljen in to z motivacijo, da on kot načelnik glavne posojilnice ne more biti komisar.

Pravi vzrok pa je bil ta, da ne bi preveč posvetil v gospodarstvo tega zavoda, ki je v ozki zvezi s posojilnico pri Sv. Lenartu, in so člani načelnikstva posojilnice skoraj do zadnjega tudi člani hranilnice.

Vloga JDS, za katero so klerikalci takoj izvedeli, je imela to dobro, da so se na vse načine podvzali napraviti zaostale triletne bilance.

Novoimenovani komisar g. dr. Veble je prevzel obenem pravno zastopništvo zavoda, kar se sicer ne zлага z njegovo funkcijo vladnega komisarja, ter je skušal realizirati prej imenovano vlogo na Češkem.

V največjo poparjenost celega zavoda pa je prejel od imenovane hranilnice poročilo, da je ona sicer takoj pripravljena izplačati naložitev okrajne hranilnice, ni ji pa mogoče tega storiti v češkoslovaških kronah, marveč v onem denarju v katerem se je naložitev izvršila, to je v nežigosanih bankovcih avstro-ogrske banke.

Pri kurzu, katere imajo trenutoma nežigosani bankovci v Nemški Avstriji pomeni ta novica za okrajno hranilnico zgubo najmanjše 1.600.000 K, reci en milijon šeststotisoč kron.

Z drugimi besedami: popolen polom okrajne hranilnice. Zavod ima komaj 5 milijonov naložitev, od tega izgubi več kot tretino že samo na Češkem. Pri tem je ostalo še izven vprašanja, koliko bo moral doplačati pri vojnem posojilu. Tako izgleda gospodarstvo tako zvane kmetijske zveze. Okrajne ceste uničene do kosti, mosti podrti in zraven še polom zavoda, v katerem imajo mladoletni prisiljeno naložen ves svoj denar.

Vprašamo, ali je to bilo potrebno? Naš odgovor je: ne! Prva velika neumnost in zraven še narodna nesramnost je bila, da se je tako ogromen denar naložil v nemški denarni zavod na Češkem. Če se je to pa že zgodilo, potem je bila prokleta dolžnost Roškerja, da bi se takoj po preobratu brigal za to naložitev. Ureditev ni bila izključena in to posebno z ozirom na okolnost, da je ostala valuta v kronovinah bivše Avstrije skoz dva meseca popolnoma nespremenjena in je Češka šele dolgo po našem žigosanju pričela s kolekovanjem bankovcev avstro-ogrske banke.

Več kakor poldrugo leto je spala vsa zadeva, spala bi mogoče še danes, če nebi JDS mešala. In za vse te grehe jamči samo rezervni zaklad hranilnice, ki ne bode zadostoval niti za kritje izgube pri vojnem po-

sojilu. Prestrašeni obrnili so se po pomoč v Beograd, če bodo mogli tam kaj pomagati je veliko vprašanje. Hranilnica v Niedereinsiedeln se namreč sklicuje na tozadevno naredbo češkoslovaške vlade, katere se ne bo dala tako izlahka radi par lenuhov pri Sv. Lenartu spremeniti, posebno, če se gre kar za milijone.

Obveščamo o tem javnost z namenom, da prisilimo pristaše Roškerja, da mu po možnosti pomagajo iz zadrege ter odvrnejo veliko izgubo od našega ljudstva. Na drugi strani pa zahtevamo, da ustavijo naša oblastva nadaljno nalaganje denarja mladoletnih pri tem zavodu, dokler se ne dokaže, da so naložitve pri tem zavodu res varne. Obenem naj sodnija skrbi za to, da bo vsaj denar mladoletnih zasiguran, da ne bodo morali ti plačevati zopet kako vojno posojilo sedaj v drugi obliki.

**Zlet Sokolskega Saveza SHS v Maribor
dne 29. avgusta 1920!**

Dnevne vesti.

† Dr. Viktor Sušnik je umrl včeraj zjutraj v javni bolnici. Prepeljali so ga včeraj v mrtvašnico na Pobrežje. Pogreb bo jutri, sredo popoldne ob 11. uri. Usoda dra. Sušnika, moža v najlepših letih, je naravnost tragična. Poln upov za svojo samostojno eksistenco ter za narodno delo na Koroškem, je prišel v Pliberk, tu ga zadene tik pred poroko strašen konec — zaradi stanovanja. Tudi njegov morilec je končal žalostno, po svojem strašnem dejanju zavrtnega umora se je obesil. Nagli prevoz smrtnonevarno ranjenega dra. Sušnika iz Pliberka v bolnico v Maribor mu je baže več škodoval kot koristil. Kakor smo že poročali, se je tik pred smrtjo še poročil s svojo izvoljenko. Naše iskreno sožalje! Lahka mu zemljica!

Torej vendar! Orlovski tabor v Mariboru se slavi kot narodna prireditev. Pa vendar bo ta tabor prilika in pretveza za nastop Italijanov na jugoslovenskih tleh. Zadnji „Slovenski Gospodar“ piše, da bo v soboto „podoknica odposlancem sv. očeta na Slomškovem (Stolnem!) trgu.“ V Primorju gorijo narodni domovi in druge jugoslovenske hiše, tisoči naših bratov,

spravljani na beraško palico, so morali pobegniti k nam, da rešijo golo življenje pred italijanskim divjaštvom. V Mariboru pa se bodo oficijelnim Italijanom pod krinko orlovske narodnosti prirejale podoknice. Naj se nam ne reče, da so to odposlanci papeža, ki nima z dogodki v Primorju nobenega opravka! Papež Benedikt je Italijan in razlika med Vatikanom in Kvirinalem ni velika, v narodnostnem oziru je pa sploh ni. Prišli bodo v Maribor odposlanci tistega papeža, ki je izločil Reko iz senjske škofije in imenoval laškega generalnega vikarja ter s tem posredno podpira stremljenja d'Annunzijeve. Istega papeža, ki je trpel, da se je izgnalo iz Trsta škofa dr. Karlina in mu je imenoval Italijana za naslednika. „Orel“, ki trdi, da je narodna organizacija, pa tira slovensko, žal ne dovolj poučeno ljudstvo, pod okna tem predstavnikom sovraštva proti jugoslovenstvu! In ima drznost celo, pozivati mariborske Slovence, da za tako prireditve okrase hiše. — Podoknica — gospodje ste to besedo izrekli — se bo morda vršila, toda izven vašega programa.

Protičeva nedoslednost. Zaradi pasivne volilne pravice, ki jo je v parlamentu izvojevala Demokratska stranka, je izzval Protič krizo. Dva dni pozneje pa je izjavil, da pristane na to, da dobijo učitelji zahtevano pravo. Ali ni to otročja trma sitnega starca, kar napravi danes na lahkomišeln način v nevarnih zunanje-političnih razmerah krize, jutri pa se strinja s tem, kar je bilo vzrok krize. In Korošec daje temu nepremišljenemu početju svoj žegen.

Pasivna volilna pravica uradništva. Po srbskem ustavu, ki ga je prenesel Korošec zaveznik Protič v naš volilni red, nimajo uradniki in vsi, ki se nahajajo drugače v državni službi pasivne volilne pravice, ako nočejo izgubiti svoje službe. Izvzeti so samo profesorji, zdravniki in inženjerji. Prof. Voglar je stavil predlog, naj se razširi pasivna volilna pravica na vse uradništvo razven političnih, a Protič-Koroščevi kimovci so imeli večino in so predlog vrgli. Kaj pa je z duhovniki? V katero kategorijo pa spadajo oni? Ali upravljajo kako državno službo? Da! Oni vodijo kot državni funkcionarji matrike, kaplani pa vršijo ljudskošolsko službo kot kateheti. Ljudska šola pa je danes podržavljena. Jasno je torej, da tudi duhovniki nimajo pasivne volilne pravice. Ako je naj ne dobi učitelj, je naj nima tudi duhovnik! Enaka pravica za oba!

Nezmotljivi sv. oče sveta. Opozarjamo na včeraj pričete črtice iz zgodovine papeštva iz polupretrekle dobe. V teh črticah najdemo marsikaj, kar služi v boljše razumevanje današnjih razmer tako glede Italije same, posebno pa kar se tiče modernega gibanja o stvarjenju „črne internacionale“ s katero stoji v zvezi kot prva predigra ravno v Maribor sklicani „Orlovski tabor“, ki v resnici ni nič drugega, kot prva poskusna mobilizacija mednarodne „črne armade“. Značilno za naše klerikalce je, da se dosedaj niti z besedico niso spomnili zanje tako važnega jubileja: 50letnice dogme o papeževi nezmotljivosti, dočim so glede v zvezi s to dogmo stoječi 50letnici „Brezmadežne“ svojčas ves svet spravili po konci. Jih je vendar postalo sram, da bi bil človek, če tudi je papež, nezmotljiv, ali so postali kakor v drugem, tudi v tem — brezverci?

Že zopet slovenski napisi v Mariboru. Zadojč smo pod člankom „Imenitna slovensčina“ objavili par spakodranih slov. napisov, ozir. objav. Gospodu Scheidbachu pa se še vedno ne zdi vredno, popraviti svojo „trgovino s knjige“. Wolfram ima „trgovino z drožmi (!)“. Midljl v Slovenski ulici pa ima v izlozbi napisano: „Tukaj se nahaja eno dvokolo na Brodaj.“ Pred kratkim je Makotter v isti ulici ponujal na prodaj zlate „zauhnice“ (!). Sicer se pa ne smemo preveč čuditi tem spakodranim privatnim napisom, saj imamo celo pri javnih uličnih napisih en tak primer: Zagata ulica, ko je vendar edino pravilno samo „Za-

gata“. Ilger v Vetrinjski ulici piše: Stanovitnost tvrde od leta 1849; menda je hotel reči obstoj tvrde.

Nismo li skromni? „Velika kavarna“ je napisano z zares velikimi črkami, vse jo pa kliče Theresienhof, častniki pa samo T. H. „Velika“ je za Nemce (Grosscafé) za Slovence je pa v njej samo veliko priložnosti veliko potrošiti. Iako se pa moti tisti, ki misli, da je to slovenska kavarna. Radi pripoznamo v tej kavarni uzoren red in dobro postrežbo, odobravati pa ne moremo visokih cen in pa nemškega lica. Zgražamo se nad tem, da ravno Slovenci nemško lice te kavarne s svojim mnogobrojnimi obiskom največ podpirajo. — Vse je pozabilo, da je bila ta kavarna poprej nemška trdnjava; vse je pozabilo, kako so tu med vojno Nemci izživali, Wacht am Rhein i. dr. prepevali ter Slovence silili, da so stoji poslušali. Nihče noče uvidevati, da so bili, so in bodo Slovenci v tej kavarni le neljubi gosti. Ker je pa v Mariboru „nobel“ zahajati v Theresienhof, gredo še Slovenci tja! Postrežba nemška, godba igra ponajveč le nemške stvari; občinstvo poje z godbo — seveda nemško. Vidi se, kot da si v Gradcu ali na Dunaju. Vsak dan isto! Le sem ter tja se kakemu gostu posreči najti pri godbi usmiljenja, da se kaj slovanskega zaigra. Močen aplavz je posledica temu. To človeka najbolj zbode. Cel večer se potrpežljivo poslušamo nemško godbo, ter čaka, kedaj se bo kaj slovanskega zaigralo. In ko se zaigra, se vse hvaležno proti godbi obrne in še hvaležnejše ploška. Ni li to skromno? Slovenec se pač ne bo nikdar spametoval!

Nemcem raste greben. Če greš v Mariboru v trgovino in zahtevaš kaj slovenski, se ti kratko reče: nimamo! Vrne se pa za pol ure, zahtevaj isto nemški, dobiš! — Zopet drugod zahtevaš kaj slovenski, se ti smehljaje in ponižno odgovori: Leider kann ich noch nicht slovenisch. In mi smo zadovoljni! Namesto da bi trgovca pošteno okregali, ter mu rekli, da je imel 2 leti časa se jezika naučiti! V desetih letih se bo ravno tako izgovarjal. — Tudi račune se dobiva na nemških tiskovinah nemško pisane. Nemški trgovci so celo tako predrzni, da celo uradom nemške račune pošiljajo. Slov. občinstvo, kako dolgo se boš dalo še za nos voditi od trgovcev? Ali res še ne moreš pozabiti, da nisi več pod tujim — nemškim — jarmom, temveč v Jugoslaviji? Zahtevaj od trgovca, ki ima od tebe dobiček, da s teboj v tvojem jeziku govori! Bojkotiraj trgovca, ki noče tvojega jezika znati! Misli si le: če bi bil Nemec na krmilu, bi moral ti nemško govoriti, akoprav si v večini. Zato: brez pardona svoje pravice zahtevati!

Čokolada z italijansko trikoloro. Po nekaterih trgovinah ter pri Kočevarjih, ki krošnjarijo po mestu smo opazili nenadoma čokolado v zavaytkih z laško trikoloro. V imenu našega zaveznega občinstva zahtevamo, da te izvijajoče laško-nacijonalne čokolade izginejo. Kaj bi bilo, če bi se držnil kak trgovec v Trstu prodajati čokolado v jugoslovenskih ovitkih. Brezdvomno bi mu razbi trgovino.

Mariborsko gledališče. Vse težave so na ponovno posredovanje poslance Voglarja odstranjene in je letna podpora v skupnem znesku 480.000 K od ministra prosvete Svetoz. Pribičevića zasigurana. S posebno vnemo je zagovarjal naše težnje intendant beograjskega gledališča g. Grol. Če primerjamo ta za Maribor vendarle ugoden rezultat, ki se je dosegel potem, ko je bil proračun za 1920/21 že dovršen in ki je imel za mariborsko gledališče postavko 100.000 K od katere finančno ministerstvo začetkoma na noben način ni hotelo odstopiti, vidimo, kako podlo je bilo pisanje klerikalne „Straže“, ki je na svoj surovi način kričala, da bo poslanec Voglar stvar samo poslabšal itd. Kaj pa so storili klerikalni poslanci v tej zadevi, ko jih je vendar v mariborskem okraju 5. med njimi kar trije ministri. Razventega je poverjenik za prosveto tudi Mariborčan, ki pa je, mimogrede povedano, predlagal za mariborsko gledališče samo 70.000 K za celo leto!

Organizacija mariborskih visokošolcev je imela zadnjo soboto svoj občni zbor.

Lansko leto so se organizirali tukajšnji visokošolci brez ozira na strankarsko pripadnost. Nam se je zdela stvar takoj v početku sumljiva, ker smo bili prepričani, da bodo klerikalni elementi med visokošolci služili z vsotvemo klerikalni politiki. Naši poštteni napredni visokošolci so se držali besede in so zvedeli še le na imenovanem občnem zboru, da so se klerikalni člani organizirali v posebnem klerikalnem dijaškem društvu. Seveda so izvedli naravne konsekvence in sklenili pretvoriti svojo organizacijo v napredno. Nas veseli, da so se pravočasno pojmi ščistili in da je krenila naša mladina, naš up, ki naj prevzame čez nekaj časa vodstvo naroda v svoje roke, na pot narodnega radikalizma. Mladini ne pristojajo kompromisi, ona mora stremeti za jasnimi cilji glede svetovnega zbiranja in glede delovanja med narodom. — Istotako nas veseli, da je naša mladina sama izkusila, da je vsak klerikalec hinavec, ki mu ne smeš ničesar verjeti in ničesar zaupati. V prid klerikalizmu požre vsako dano besedo. Taka izkustva so zdrava in za vsakega značajneža potrebna.

Borba za Koroško. Po vsej Sloveniji, posebno še na Koroškem, postaja agitacija in razburjenost radi nakane entente, da se odpravi demarkacijska črta med plebiscitnim pasom A in B na Koroškem čimdalje večja. Povsod se prirejajo shodi, sestanki in predavanja na katerih se dokazuje neumestnost in nevarnost te nakane. Vsi listi pozivljajo vlado, naj absolutno ne odneha in ne pristane na odpravo demarkacijske črte. Slovenski listi prinašajo dnevno članke, ki govore v istem smislu.

Proti vojni. Osješke delavske organizacije so imele 25. t. m. ljudsko zborovanje, na katerem so zavzele ostro stališče proti vojnemu ščuvanju.

Minister za zunanje posle je objavil, da se naša kraljevina ne nahaja več v vojnem stanju z avstrijsko republiko. Mir je bil sklenjen dne 16. julija, ko je bila ratificirana saintgermainška mirovna pogodba.

Razdelitev donavskega brodovja. Na Dunaju je pričela zborovati mednarodna komisija za razdelitev podonavskega brodovja. Komisiji predseduje ameriški polkovnik Hynes, ki je še nedavno fungiral v Beogradu. Naša delegata v tej komisiji, dr. Novaković in admiral Prica, sta že odpotovala na Dunaj, da se udeležita konferenc, katerim bosta med dr. prisostovala tudi angleški admiral Troubridge in madžarski delegat, ki se že nahaja na Dunaju.

Vsled večjih nabavnih stroškov se podraže poštna nakaznice s 1. avgustom od 10 na 20 vinarjev za kos.

Razprava proti avstrijskemu krvniku. 21. julija je pričela v Sarajevu glavna sodna razprava proti sodnemu svetniku Mati Boškoviću-Tipkoviću, ki ga toži državno pravdnštvo radi zločina navadnega umora na 71 kmetih, ki so bili početkom vojne ustreljeni v Foči. Kakor pravi obtožnica, je omenjene kmete izročil vojnemu sodišču, ki jih je obsodilo na smrt. Mnogo izmed ustreljenih ni bilo niti 20 letih starih. Dalje prav: obtožnica, da Bošković ni hotel opozoriti avstrijskega prekega soda, da se nad osebami pod 20. letom starosti se sme izvršiti smrtna obsodba. Dajal je članom prekega soda pravne nasvete, ki so bili povod justifikacijam. Obtožnica se nadalje opira na dejstva, iz katerih je razvidno, da je Bošković mrzil Srbe in da je radi te mrznje deloval na usmrčenje kmetov. Po zagovoru Boškovića se je pričelo zasliševanje prič, izmed katerih je najvažnejša Gjorgje Kunarac, ki je bil istotako med obsojenimi kmeti, pa je pred izvršitvijo smrtna obsodbe pobegnil v Črno goro. Za avstrijske zasedbe Črne gore je bil prijet ter prepeljan v Bosno, kjer so ga izročili sodišču v Sarajevu. To sodišče pa ga je proglasilo za nedolžnega radi činov, radi katerih so bili ustreljeni kmetje v Foči. Razen Kunaraca je važna priča tudi vodja zemljiške knjige Lava-danović, ki je bil v Foči zapisnikar obtoženca

Boškovića. Razprava, ki bo trajala nekoliko dni, vzbuja veliko zanimanje med občinstvom, ker je Bošković postal kot sodnik v veleizdajniških procesih znana oseba.

Dijaki v Slovenskih goricah in na Dravskem polju. Marsikateri izmed Vas je užival med preteklim šolskim letom dobrote dijaške kuhinje v Mariboru. Znano pa vam tudi je, kako težko se je održevala zadnje šolsko leto Dijaška kuhinja. Zato se obračam danes do Vas s prošnjo, da mislite tudi zdaj, ko uživate prosti čas počitnic, na prihodnje šolsko leto ter da se spominjate naše Dijaške kuhinje ob vsaki ugodni priliki. Zlasti ji morete pripomoči s tem, da greste ob času žetve od hiše do hiše ter pobirate od posestnikov male prispevke v obliki poljskih pridelkov. Vsakdo vam bo rad dal en liter pšenice ali kaj drugega. To shranite med počitnicami na posebnem prostoru, jeseni ob pričetku šolskega leta pa pripeljiti nabrana darila v Maribor. Dijaška kuhinja vam bo povrnila stroške. Gospode župnike in učitelje pa vljudo prosim, da blagovolijo dijake pri tem človekljubnem delu podpirati. V vsakem kraju je kak dijak. Če stori vsak svojo dolžnost, s tem Dijaški kuhinji mnogo pripomore. Kolikega pomena je Dijaška kuhinja, je vam dijakom najbolj znano. V tem pozivu se obračam v prvi vrsti do dijakov, ki so doma v Slovenskih goricah in na Dravskem polju. A tudi drugi dijaki, ki študirajo v Mariboru, naj delujejo med počitnicami za našo Dijaško kuhinjo. V prijetni nadi, da boste upoštevali moj poziv, Vas srčno pozdravljam: profesor M. Pirc, t. č. blagajnik Dijaške kuhinje.

Društvo „Jadran“ ima v sredo ob 20 (8) uri v restavraciji „Maribor“ na Grajskem trgu občni zbor ter pozivlja svoje člane, da se ga zanesljivo vdeležijo, ker gre za važne stvari.

Kongres cionistične omladine v Osjeku. V Osjeku se bo vršil dne 9. in 10. avgusta kongres cionistične omladine iz vse Jugoslavije. Udeležencev bo več stotin.

Kuga v Pireju. V Pireju se je pojavila kuga. Ker se bolezen čimdalje bolj širi, je minister za narodno zdravstvo izdal najobširnejše odredbe, da se nevarna bolezen ne prenese v našo državo.

Ptuj. Na bivši šulvereinski, sedaj slovenski šoli poučuje in jo vodi isti Wankmüller, ki je bil vodja na isti šoli, ko sta jo vzdrževala še Südmarka in Schulverein, tisti Wankmüller, kojega sin je postal nemški katoliški duhovnik v Gradcu. Ali se vse to ne zdi Ptujčanom malo čudno?

Rogaška Slatina. Letošnja sezona v Rog. Slatini je tako prenapolnjena, kakor je že dolgo ne pomnimo. Mnogo gostov spi v kopelih. Zadnji čas se zdi, da je glavni naval že prešel. Stanovanja so vsa oddana. Ravnateljstvo bo skušalo našim slov. gostom po možnosti ustreči. Doslej je bilo nad trideset tujcev jugoslovenskih gostov, zato se je tako švabarijo, da se je komaj poznalo, da smo v Jugoslaviji. Zdaj je malo boljše. Sezona je zelo živahna: razne prireditve, koncerti, plesi, zabavni večeri se vrše vsak dan. Cene so nekoliko vzrasle. V splošnem se vidi, da ima Slatina veliko bodočnost, treba pa bo še marsikaj urediti, da bo ustrezala tako velikemu številu gostov.

Izpred sodišča.

Tolovajstvo obmejnih renegatov.

(Konec).

Nadučitelj Roškar je bil medtem še v šoli, odkoder je ves ta prizor opazoval. Ko je uvidel, da sta obe ženski v nevarnosti, se je podal s svojim sinom Stankom jima na pomoč. Ko sta prihajala nasproti druhal, ki je gnala učiteljico, so ju s kamenjem sprejeli. In ko prideta obe stranki skupaj, je renegatska druhal takoj tudi ta dva obkolila. Druhal se je kot pobesnela zver vrgla na oba Roškarja ter ju pobila na tla. Najprej so se lotili sina, ker so pri njemu slutili samokres, ki ga je res imel v žepu in ga pri

napadu vrgel pred očeta. Na očetov poziv naj sin skuša se iztrgati, da brani mater, se je sinu res posrečilo uiti. Zato so se s tem večjo pobesnelostjo vrgli na nadučitelja. Peter Laugo star. ga je s pestmi tako obdeloval po glavi, da se je Roškar onesvestil. Pa tudi nad slabono učiteljico so »kulturni« nemški kavalirji s pestmi dokazali svojo surovost. Pod udarci trdih pesti je omedlela in se zgrudila v blato na cesti blizu vodnjaka na Jurija Laugovem posestvu. Iz strahu, da jo sploh ubijejo, se je potajila. Toda »kavalirji« okrog nje so jo suvali z nogami, Laugov hlapec je prinesel koprive ter jo z njimi bil po obrazu, češ, bomo videli če še živi.

Obema žrtvama pa so priredili hrupen spreved nazaj v vas. Med potjo so ju zasramovali in bili s pestmi ter vpili: »Zdaj imamo te Srbe! Zdaj naj vpijejo živijo! Zdaj pojta »Lepa naša domovina!« Da bo ta spreved še bolj zanimiv, je hči trgovcu Laugo preskrbela iz šole sliko Aleksandra, ki so jo obesili na orehovo drevo in vpili: Tu imate vašega Srba odrešenika! Glejte, Aleksander že orehe trese.

Tako so obe žrtvi pripeljali v vas pred gostilno Petra Laugo, kjer je bila zbrana skoro vsa vas in šolska mladina. Ta prostor si je zbral glavni hujskač Jurij Laugo, da se maščuje nad nadučiteljem. Bil ga je s pestmi po glavi in kričal: »Tu imaš proketo tvojo Jugoslavijo«. Pri tem mu je največ pomagal tudi brat gostilničar. Jurij bi bil še dalje razbijal po Roškarjevi glavi, pa ga je njegova žena opomnila, češ, pusti ga, saj je končno tudi človek. Jurij je res odnehal, a zato je svoje pesti poskušal nad učiteljico.

Ko so se te nemške kulture nasitili, so imeli posvetovanje. Odločili so se, da spravijo učitelja preko Drave, ter ga tam izroče nemški straži, ki so jo drugi na to žrtev že avizirali; učiteljico pa da odvedejo v šolo. Tako so tudi storili, Roškarja so peljali v gostilno onkraj Drave, kjer so ga hoteli zapreti v svinjski hlev, češ, da je za »windišerja« tudi svinjak dober. Vendar so se premislili ter ga, ko nemške patrulje ni bilo, zopet izpustili. Ves zbit se je priplazil do šole in ponoči ubežal do prve naše posadke.

Onesveščeno učiteljico pa so zgrabili ter jo zanesli v šolo ter jo v šolski lopi vrgli na tlak. Tu jo je Ivan Pirnat še udaril po obrazu, češ, saj še gleda in ni še poginila. Od tod jo je šolska postrežnica spravila v postelj. Na večer so Laugovi streljali okrog šole. Ko se je učiteljica odpočila, je tudi ponoči ubežala iz šole v gozd, kjer je blodila celo noč.

To je v glavnih potezah slika sadu raznarodovanja na naši meji, kakor jo propagira rdeča internacionala in jo je povzročila tudi črna internacionala. In to se je zgodilo pol leta po obstoju Jugoslavije na naših jugoslovenskih tleh.

Obtoženi so: Peter Lauko ml., P. Lauko star., Jurij Lauko, Romana Lauko, Ivan Pernat, Martin Paulič, Ivan Kupljen, A. Falenti, vsi iz Trbonj pri Vuzenici. Adolf Lauko in Hirschbauer sta med to dolgo preiskavo pobegnili.

Obtoženci po večini vsi taje. Njihove priče so vkljub prisegi zgubile spomin na način, ki naravnost izživa zanimanje državljanov. Pozna se jim, da stoje pod strahovladno objestnega edinega trgovca v Trbonjah Jurija Lauga.

Glavne zločince zagovarjata nemška odvetnika dr. Juritsch in dr. Mühleisen, dva zapeljana obtoženca, Kupljena in Falentija zagovarjata dr. Štor in dr. Rosina; drž. pravdnik dr. Grasselli. Razprava je trajala s prekinjenem opoldne do 18. ure.

Razsodba:

Peter Lauko ml. in star. po 1 leto, Jurij Lauko 18 mesecev, Romana Lauko 8 mesecev, Ivan Pernat 10 mesecev, Martin Paulič 10 mesecev, Ivan Kupljen 14 mesecev, Anton Falenti 8 mesecev težke ječe. Razen tega morajo solidarno plačati Roškarju 1000 K za bolečine in 500 K za obleko istotako uč.

teljici Arnuz, sinu Roškarju pa 200 kron za obleko.

Razen Falentinja so vsi prijaviili ničnostno pritožbo.

Zadnje vesti.

Vladna kriza.

LDU Beograd, 26. julija. (Uradno.) Danes ob 10. uri so se sestali v predsedništvu ministrskega sveta ministri dr. Vesnić in dr. Ninčić z ene, dr. Drašković in Pribičević z druge strani, da nadaljujejo započeta pogajanja o sestavi nove vlade. Razgovor se je vršil do 13.30 ure in se bo jutri nadaljeval.

LDU Beograd, 26. julija. Današnji sestanek obeh velikih parlamentarnih skupin namreč z ene strani dr. Vesnića in dr. Ninčića in z druge strani dr. Draškovića in Pribičevića, ki je trajal tri in pol ure, je dovedel do gotovih zaključkov, toda še ne do definitivne odločitve o pogojih za vstop v koncentracijsko vlado. Pogajanja se bodo jutri zjutraj nadaljevala. Razporeditev je večinoma optimistično ter se v kompetentnih krogih nadejajo, da se bo dr. Vesniću do 1. avgusta gotovo posrečilo, sestaviti koncentracijsko vlado.

Delo ustavne komisije.

LDU Beograd, 26. julija. Komisija za izdelavo ustave in osnovnih zakonov v zvezi z ustavo, je zaključila svoje delo glede načrtov ustave in zakonov in začela izdelovati zakonski načrt o upravni razdelitvi Jugoslavije.

Ureditev meje z Avstrijo.

LDU Beograd, 26. julija. Ker je stopila v veljavo saintgermainska mirovna pogodba, je kraljeva vlada odredila v izvrševanju določb omenjene pogodbe, izpraznitev krajev, ki pripadajo Avstriji in hkrati zasedbo onih delov, ki so prisojeni naši kraljevini. Za ozemlja, katerih meje niso z vidnimi znaki označene, je določena posebna komisija, ki bo zaznamovala meje na kraju samem. Izpraznjenje in zasedba se bosta začasno vršili v sporazumu z dunajsko vlado. Vse druge vesti glede tega so neresnične in tendenčne.

Regentov zastopnik na orlovskem in sokolskem zletu v Mariboru.

Beograd, 26. julija. Po nalogu g. ministra vojne in mornarice je določen g. polkovnik Mladen Bogičević, da zastopa Njeg. Visočanstvo, regenta Aleksandra na orlovskem in sokolskem zletu v Mariboru.

Aretacija laškega zrakoplovca.

LDU. Split, 26. julija. Predvčeršnjim popoldne se je pri Tivadu vsled poškodbe na stroju spustil na tla italjanski aeroplan, ki je letel iz Brindisija v Valono. Naše oblasti so letalo zadržale, letalca, poročnika Faca, pa prijele. Italjanska torpedovka je prišla v Ercegnovi, da zahteva izročitev avlija. Ika, morala se je pa brez uspeha vrniti.

Česki akademiki pridejo k nam.

LDU Beograd, 26. julija. V teh šolskih počitnicah se pričakuje, da posetijo Jugoslavijo češkoslovaški akademiki v svrhu spoznavanja našega naroda.

D' Annunzijeve proglasi.

LDU Split, 26. julija. Včeraj so našli v morju velik zaboj D' Annunzijeve hujšajočih proglasov. Zaboje so gotovo vrgli z italijanske bojne ladje »Puglia«, da ga morje priplavi h kraju.

Prehod iz Madžarske v Vojvodino.

LDU Beograd, 26. julija. Po odredbi ministra za notranje stvari morajo potniki, ki potujejo iz Madžarske v Vojvodino, prehajati samo skozi take kraje, kjer se nahajajo naši politični komisarijati, n. pr. skozi Subotico, Bajó, Pečuh, Horgeš itd.

Odhod francoskih misij.

LDU Beograd, 26. julija. Kakor doznava tukajšnji presbiter, odpotujejo v kratkem iz Jugoslavije vse francoske misije, ki se še nahajajo tukaj.

Imenovanja na ljubljanskem gledališču.

LDU Beograd, 26. julija. Za upravnika ljubljanskega kraljevega gledališča je imenovan dr. Friderik Juvančič, za dramaturga pa Oton Župančič.

Iz umetniškega oddelka.

LDU Beograd, 26. julija. V umetniški prosveti se je osnoval poseben odsek, ki ima nalogo, zbirati zgodovinsko gradivo. Predvsem bo zbiral ta odsek vse gradivo, ki se nanaša na ujedinjenje in osvobodjenje našega naroda.

Botičev spomenik.

LDU Split, 26. julija. Mestrovičev spomenik Luke Botiča bodo prenesli iz Botičeve poljane na Marjan, nad Splitom.

Živina iz Slovenije za Črno goro.

LDU Beograd, 26. julija. Minister za kmetijstvo, dr. Velizar Janković, je odredil, da se sestavi komisija, ki odpotuje v Slovenijo in nakupi tu za en milijon dinarjev plemenske rogatke živine, ki se bo razdelila med prebivalstvo v Črni gori deloma brezplačno, deloma pa po znižanih cenah.

Nove znamke.

LDU Beograd, 26. junija. Začelo se je tiskanje novih poštinskih znamk, ki bodo veljale za vso kraljevino. Znamke s kronsko veljavo ostanejo v veljavi samo še do konca decembra t. l.

Borzna poročila.

LDU Curih, 26. julija. (Borza). Devize: Berlin 13.90, Newyork 5.79, London 22.06, Pariz 45, Milan 31.75, Bruselj 46.30, Praga 11.75, Beograd 31.50, Zagreb 7, Budimpešta 3.30, Varšava 3.30, Dunaj 3.40, avstrijske žigosane krone 3.80.

LDU Beograd, 26. julija. (Borza.) Valute: 20-dinarski zlati 24.10—24.20, angleški funti 68—70, francoski franki 145—150, dolarji 16.60—17.90, italijanske lire 110—115, levi 40.50—42, levi 51—51.25 nemške marke 46—47.25, čehoslovaške krone 38—40, avstrijske krone 11—12; devize: 125—128, London 65—67, Berlin 45.50—46, Ženeva 276—280, Dunaj 10.10—10.25, Rim in Milan 92—97.

Izdaja: Tiskovna zadruga Maribor.

Odgovorni urednik: Fr. Voglar.

Tiska »Mariborska tiskarna d. d.«

Mala oznanila.

Iščemo služkinjo, starejšo, ne čez 50, kot gospodinjico. — Prednost imajo Primorke. Povprašati: Pobrežna cesta 12-14, Stergar. 3—3

Proda se oprava za trgovinski lokal. Vprašanja v upravnistvu.

Izgubila se je danes na Glavnem trgu siva, vezana pompadura. V njej so bili trije ključki, 2 robca in še nekaj malenkosti. Kdor jo najde naj jo odda v upravnistvu lista. 2—1

Garnitura iz pliša (Mouket) 1 kanape, 4 fotela, skoraj novo, za prodati. Ogleda se: Koroščeva ulica 6, I. nadstropje, levo.

Spalna soba, moderna, nova, svetla, 2 ormare, 2 postelje, 2 nočne ormarije z domačimi lekarnama, eno tridelno ogledalo (Psyha) je radi odpotovanja pod ceno za prodati. Za ogledati: Koroščeva cesta 6, I. nadstr., levo.

Milena dr. Sušnikova roj. Kaučičeva naznanja v svojem imenu vseh sorodnikov prežaloštno vest, da je njen nepozabni soprog, ožir. brat, svak in stric, gospod

dr. Viktor Sušnik
odveinik v Pliberku

dne 26. julija t. l. podlegel posledicam zavratnega napada.

Pogreb pokojnikov vrši se dne 28. julija ob 11. uri iz mrtvašnice na pokopališču v Pobrežju.

Maribor, dne 26. julija 1920.

Vojaška oblast namerava oddati

pečenje kruha

za garnizijo Maribor civilnim pekarjem. Dnevna potreba približno 3000 hlebov kruha.

Moko dostavi vojaška oblast.

Licitacija za peko kruha se vrši

dne 11. avgusta 1920

ob 11. uri dopoldne pri pukovski okružni komandi Maribor.

Pukovna okružna komanda Maribor.

Pristna žima za žimnice

se dobi najcenejše pri 3—2

Josip Rosenberg, Maribor

Jaz Moric Abraham

sem postal tako debel samo z umno trgovino. Da je moja trdka povsod poznana, se imam zahvaliti edino le oglašom, katere sem objavljaj v listih. Vi Mariborčani pa živovarite le vsled tega, ker ne inserirate. Zato Vam v Vašem lastnem interesu svetujem: Inserirajte v

Mariborskem delavcu

ki je edini in najcenejši dnevnik v severni Sloveniji.

Svoji k svojim!

Ali ste že pristopili

Jugoslovenski Matici?

Pozor!

„Mariborski delavec“
je edini slovenski dnevnik na Štajerskem!

„Mariborski delavec“

je najcenejši dnevnik v Jugoslaviji!

Pozor!

En četrť vina spijete na mesec manj, pa imate svoj lasten dnevnik. Naročite si ga takoj!

Širite ga od hiše do hiše!